

1 Söndagen i Fastan

1 Årg. Ev. Matt. 4:1-11

I.N.J

Har ni lagt märke till att det står ett konstigt ord under den här söndagens namn? ”Invocavit”, står det! Under alla mina år som präst har det aldrig hänt att någon gudstjänstdeltagare frågat mig vad de där rubrikerna på söndagarna i fastetiden och i påsktiden egentligen betyder.

Nog spricker ni av nyfikenhet att få reda på vad det betyder – eller hur? Jag skall inte hålla er i okunnighet. Det är latin och utgör inledningen till denna söndags medeltida introitus, hämtat ur Psaltarens 91:a psalm där det står: *”Han åkallar mig, och jag skall svara honom. Jag är med honom i nöden, jag skall rädda honom och låta honom komma till ära”*. (Ps 91:15).

Vem är då *”han”* som *”åkallar”*, d.v.s. ropar till Gud i bönen? Jo, Jesus naturligtvis. Han var en bödens människa. Ofta står det i evangelierna att Jesus drog sig undan för att i ensamheten tala med sin himmelske Far. För Jesus var bönen lika självklar som andningen. Den borde vara det också för oss! Utan att vi andas kan vi ju inte leva. Bönen är ett livsbehov. Därför har Luther mycket träffande talat om bönen som *”hjärtats samtal med Gud”*.

Jesus är alltså inte utan stridsutrustning när vi i evangeliet idag får bevittna hans sammandrabbning med Frestaren i Juda öknen. Med sin himmelske Far talade han ständigt i bönen. Och en annan sak som vi lägger märke till i vår text är att Jesus har Guds Ord i munnen. Med det bemöter, bekämpar och besegrar Jesus Frestaren. Bönen och Guds Ord – det är alltså Jesu vapen!

Men varför behövde nu Jesus sättas på prov? Litade inte Gud på honom? Ville han testa honom och se om han dög något till eller om han var en *”redig schatte”*? Nej, en allvetande Gud behöver inte testa, som om han inte visste. När därför Matteus skriver att *”Jesus fördes av Anden ut i öknen för att sättas på prov av djävulen”*, då är meningen helt enkelt denna, att han på allvar skall lära känna sin främste motståndare. Det var ju därför han kom!

Jesu uppdrag här på jorden var *inte* att tala om för oss att vi skulle vara snälla mot varandra (det visste vi redan). *”Guds Son har uppenbarats”* skriver aposteln Johannes *”för att utplåna djävulens verk”* (1 Joh. 3:8). Det är också därför det blir ett farligt levande på de onda andarna så fort Jesus visar sig. De känner sin överman och ylar och ropar: *”Vad har du med oss att göra, Jesus från Nasaret? Har du kommit för att ta död på oss? Jag vet vem du är, Guds helige.”* (Luk 4:34).

Nu kanske vi ryser till över evangelistens språkbruk. Djävulen! Finns han verkligen? Ja, tveklöst! Det är inte uttryck för medeltida åsikter att hävda att det finns en ond personlig makt i tillvaron och att den makten kallas "*Djävul och Satan*" (Upp. 12:9). Att ondskan finns, det är det väl ingen som förnekar? Inte heller att mycket härrör från människor: krig, förtryck, terrordåd, rovdrift på naturens tillgångar och miljöförstöring – för att bara nämna något ur det mänskliga brottsregistret. Visst det finns naturkatastrofer också: vulkanutbrott, jordbävningar och tsunamivågor. Men naturen kan ju inte avkrävas moraliskt ansvar!

Nej, tillvaron är på något sätt i olag. Varför? Jo, det finns en kosmisk ondska som vill fördärva det som Gud skapat, det som från början var "*mycket gott*" (1 Mos. 1:31) Jag tänker på vad Kerstin Anér skriver i en bön: "*Gud, det måste finnas mer ondska i världen än vad som ryms i människors hjärtan*". Ja, nog är det så! Den Onde finns – och som sagt – han vet vem Jesus är. Han vet att det verkligen är sant, det som Gud sade när Jesus döptes i Jordan – det som det berättas om i versarna före vårt evangelium idag: "*Detta är min älskade Son, han är min utvalde*." (Matt 3:17). Och ändå vågar han ifrågasätta och säger: "*Om du nu är Guds Son*".

Kanske kommer ni ihåg Martin Scorseses mycket omdiskuterade film "*Kristi sista frestelse*" från 1988? I den överväger Jesus att stiga ned från sitt kors eftersom hans liv hade varit så mycket bättre om han haft familj och barn och få leva ett vanligt "svenssonliv" tillsammans med Maria från Magdala. Även om Jesus inte steg ned från korset, och så att säga bestod provet i filmen, så handlar det i evangeliet om något helt annat, nämligen om *Jesu unika ställning som Guds Son*! Det är där Frestaren sätter in stöten!

Tänk vad Jesus hade kunnat göra om han brukade den för egen del. Tänk så populär han skulle blivit om han förvandlade stenar till bröd och kastade sig ned från tempelmuren utan att skada sig. Och vilket underbart liv han skulle få om han knäböjde för makten och fick njuta av "*alla riken i världen och deras härlighet*"! Vad frestelsen handlar om är först och sist om att missbruka sin ställning som Guds Son, att "*söka sitt*", (1 Kor. 13:5) att "*bevara sitt liv*" (Luk. 17:33) här i världen, att bli en inomvärldslig Messias. Som jag läste i en kommentar till evangeliet idag, försökte Frestaren "spela ut Jesu mänsklighet mot hans gudssonskap" och "driva in en kil mellan det mänskliga och det gudomliga i Jesus, men misslyckas".

Men, vilken *nytta* eller vilken *hjälp* har vi nu av detta evangelium? Viktiga lärdomar finns om *vem* Jesus är! Det en sak! Han är i sanning Sonen som aldrig någonsin förnekar sin närhet till sin himmelske Far eller ett enda ögonblick missbrukar sin ställning som Guds Son för egen del. Men evangeliet visar framförallt att vi inte är utelämnade till oss själva, eller är vapenlösa vi heller, när vi får erfara det

ondas makt i våra liv. Ville den Onde ifrågasätta att Jesus var Guds Son, ifrågasätter han sannerligen och ännu häftigare att vi är Guds barn! ”Titta som du är”, viskar han i vårt inre, ”Tror du verkligen att du är ett Guds barn, med sådana tankar, med ett så orent hjärta och så mycket synd och brist i ditt liv”? Inget hellre vill han ju att jag förtvivlar och går evigt förlorad för Gud. Det är ju det han vill. Därför satte han in attacken mot Jesus – för att göra vår frälsning om intet.

Ja, nog kan vi höra den Ondes röst. Men, som påven Franciskus sade i en predikan här för leden: ”Inlåt dig aldrig i debatt med djävulen!”. Nej, han har stor erfarenhet av att manipulera oss människor. Det är inte debatt som gäller, utan kamp. Och vår stridsutrustning är densamma som Jesus använde: Bönen och Guds Ord! När den Onde vill ifrågasätta att du är ett Guds barn, släng då alla Ord i Skriften i nyllet på honom som talar om vad det innebär att vara ett Guds barn och på vilken grund man är det. ”*Det står ju skrivet*”. Och hjälper inte det: Hänvisa honom till Jesus och säg: ”Honom känner du nog! Och han svarar för mig”.

Men varför måste vi provas? Ber vi inte tvärtom i Herrens bön: ”*Utsätt oss inte för prövning*”? Jo! Men jag tror att den bönen vill fungera som en ventil där vi så att säga får pysa ut vår mänskliga svaghet. Det är faktiskt tillåtet. Och det är ju en ödmjuk bön! Den skulle också kunna översättas: ”Ge mig inte mer än att jag klarar av”. Och jag klarar verkligen av det jag skall om jag håller mig nära Gud i bönen och håller fast vid Guds Ord. Gud är ingen sadist. Tänk på Paulus ord: ”*Era prövningar har inte varit övermänskliga. Gud är trofast och skall inte låta er provas över förmåga*” (Kor 10:13).

Men den största trösten av allt i evangeliet idag är ändå detta, att *Jesus står på vår sida* i kampen mot det onda. Vi är inte ensamma! Som Guds barn och Jesu lärjungar behöver vi aldrig göra någonting ensamma, vapenlösa eller i egen kraft. Var har vi fått det ifrån? Så är det ju ett hoppfullt budskap vi har fått lyssna till idag som gör att vi kan vara frimodiga. Jesus är alltid *med oss* och alltid *för oss*! Precis som vi skall sjunga i psalmen efter trosbekännelsen:

*Han gick in med sitt liv på jorden.
Gud tog plats i din egen gestalt.
Hans seger blev din.
Han var frestad som du
Och han älskade dig över allt.*

Amen

Psalmer: 239 v 1-2, 566, 358, 440 v 7, 38